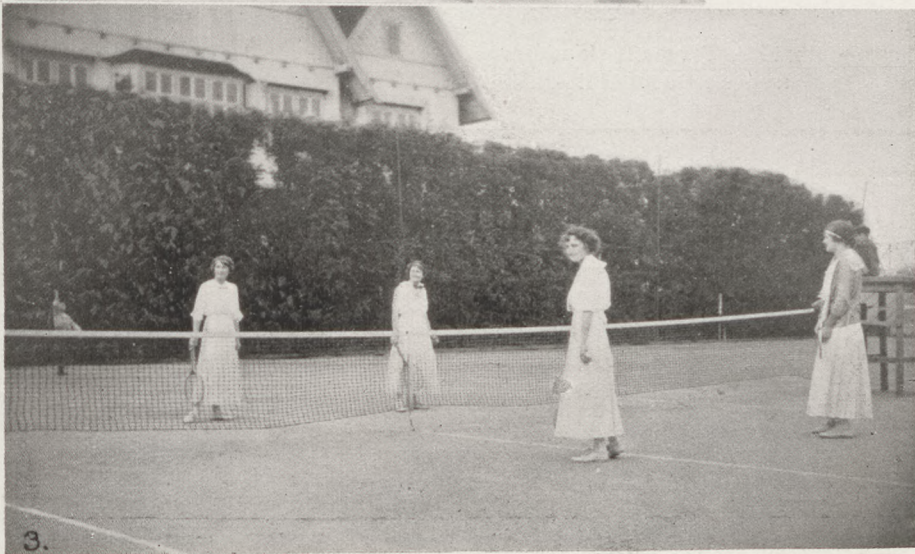

A Társaság

Handwritten blue ink scribble, possibly initials or a signature.

Nyaralás itthon:

Balaton = Szeged = Margitsziget.

Szabó Nándor felv.

3.

Holzer
cs. és kir. udvari és kamarai oxállító
divatháza
Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 9.

LOHR MÁRIA · KRONFUSZ

Gyár és fő-üzlet: Budapest,
 VIII., Baross-utca
 85.

Telefon József 2-37
 Fiókok: II., Fő-utca
 27., IV., Eskü-ut 6,
 Kecskeméti-utca 14,
 VI., Andrassy-ut 16,
 VI., Teréz-körut 39
 V., Harmincad-u. 4,
 VIII., József-körut 2

A főváros első és legrégebb
 csipketisztító-, vegytisztító és
 kelmefestőgyári intézete ala-
 pitva 1867. évben

HUBERT J. E.

GENTRY CLUB

kapható minden nagyobb üzletben

ELSŐ MAGYAR
 PEZSGŐ-GYÁR
 POZSONYBAN

Alapított 1825-ben

Rácz Dániel

*Női felöltők, angol hosszumók és alkalmi toleettek,
 blousok, pongyolák áruháza és műtermei*

Sürgöny cím, Róbert-cs.
Telefon: 167-02.

*Budapest,
 IV., Kútyó-utca 2.*

Urmánczy Nándorné **Szakácskönyve** az uri világ izlése. ..

A könyv ára kötve 3 kor. 60 fillér. A szerző könyvének tiszta jövedelmét a háború árvái felsegítésére fordítja.

Eltér minden eddigi sablonos rendszertől. A mai viszonyokhoz alkalmazkodik. Közel 500 eredeti, praktikus étel receptjét maga próbálta ki és a ki utána csinálja, biztosra mehet. Főszempontjai: takarékoság, izletesség, egészség. Kiállítása igazán művészi: címfődelét **Glatter Gyula** festőművész rajzolta. ** Megrendelhető: **A Társaság** kiadóhivatalánál, Budapest, Dunapalota.

A Magyar Művészet Jövője.

Dr. Lázár Béla könyve.

A több mint 100 képpel illusztrált könyv felöleli a magyar művészet összes aktuális kérdéseit.

— Ára 5 korona. —

Megrendelhető A Társaság kiadóhivatalában (Budapest, Dunapalota-szálló). ::

Asszonyokat érdeklő könyv!

Ára
3
 korona.

A NŐI DIVAT MŰVÉSZETE
 IRTA IFJ. GONDA BÉLA

Megrendelhető A Társaság kiadóhivatalában.

LITTKÉ

Casino
 for England
 Cremant Rosé
 Sport

A Társaság

SZÉPIRODALMI ÉS KRITIKAI HETILAP

A PARK-KLUB, AZ URI-KLUB, A GOLF-KLUB, A MAGYAR UNIO-KLUB ÉS A POZSONYI URI-KLUB HIVATALOS LAPJA.

FŐSZERKESZTŐ: DOBAY ISTVÁN DR. – TÁRSSZERKESZTŐ: SZÉNÁSY SÁNDOR DR. EGYETEMI MAGÁNTANÁR.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, DUNAPALOTA – TELEFONSZÁM: 60-88.

III. évf.
30-ik szám.

Előfizetési árak: egy évre 18 kor., félévre 10 kor., negyedévre 5 kor. Egyes szám ára 40 fill.

Budapest,
1916 július 30.

csicséri Csicsery Zsigmond cs. és kir. ezredes, a m. kir. darabont testőrség főhadnagya, Ő Felsege engedélyével tavaly tavasztól önként vesz részt a háboruban. A Kárpátokban mint a budapesti 1. honvédezred parancsnoka, egy év óta mint egyik honvéd gyalogdandár parancsnoka, legutóbb a wolhyniai harctéren működött. Több kitüntetésben részesült.

csicséri Csicsery László cs. és kir. fregatt-hadnagy. A háboru kitörése óta teljesít szolgálatot; mint tengerészrepülő részt vett Ancona bombázásában; jelenleg mint torpedó-tiszt egyik tengeralattjárónk első tisztje, több olasz hajó elsüllyesztésénél volt jelen.

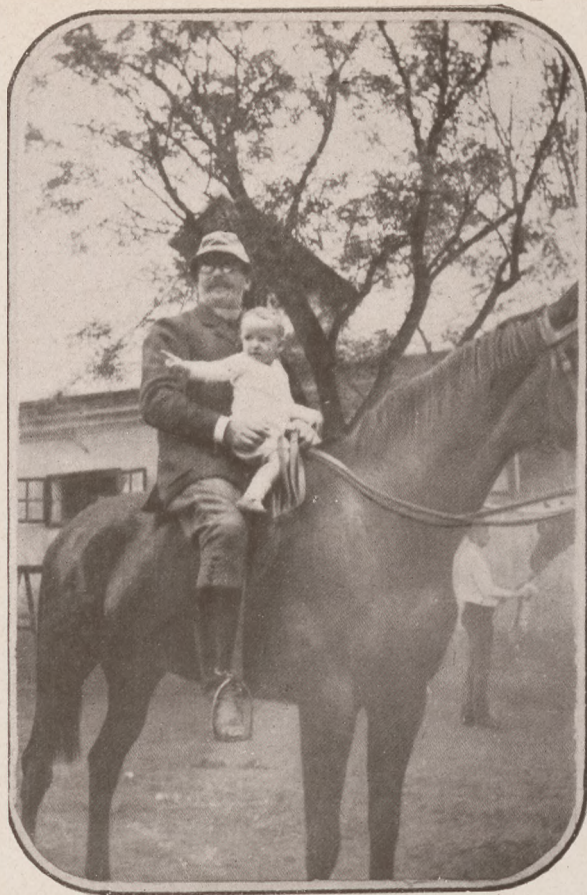
csicséri Csicsery Gyula cs. és kir. tüzérfőhadnagy, tábori pilóta. A háboru kezdete óta a harctéren teljesít szolgálatot. Hősi magatartásáért a Signum laudis kitüntetését, a III-ad oszt. hadiékim. kat. érdemkeresztet, a német vaskeresztet és a táb. pilótajelvényt kapta.

Geszt.

Idestova kétszáz esztenedeje, a szép Mária Terézia uralkodásának kezdetén Tisza Lászlónak hívták tekintetes Biharország követét. Derék, jó magyar ember volt, a ki szorgalmasan eljárt a pozsonyi diétákra és megvagyonirva róla, hogy ugyan csak járatos volt a paragrafusokban. Értett a törvényhez és megadta a császárnak, a mi a császáré, de a maga jussát sem hagyta és hatalmas darab termőföldet pörölt vissza magának csalafinta szomszédoktól, irigy atyafiságtól. A mikor aztán jól elvégezte a dolgát, csere utján beleült a geszti dominiumba, építvén magának a Kölesér mentén szép uri hajlékot, az egyszerűségével ma is nemesen pompázó geszti kastélyt. Innen számítódik a híres-nevezetes bihari kuria története, a hohlegynemzedékkal később már a rettegett váradi adminisztrátor, az első vaskezü Tisza volt a házigazda, a háziasszony pedig Teleki Juliánna grófnő és ekkor már középontja volt Geszt a bihari társadalmi életnek, melynek minden számottevő tagja igaz magyar vendégszeretetet talált az uriház falai között.

Mindez már csak a történelemé. Szél szárnyán repülnek a századok is, eliramlik az élet, generációk váltják föl egymást és nekünk, a huszadik század tűzpróbát álló magyarjainak, már a Tisza Kálmán élete és kora is történelem, halványuló emlék, — ám Klió fáklyájának tüze mellett dobbanó szívvel ismerünk a nagy esztendők három fiatal Tiszájára és látjuk az akkor még fiatal Aranyt is, tölgyek öreg szerelmesét, a százados geszti fák alatt szelid tanítványával, a korán elköltözött, poétalelkű Domokossal. Látunk nagy időket, nagy embereket; ragyogó tavaszt, hosszú, sivár telet, de nappali fényességből, éjszaka homályából mindig szeliden fehérlik felénk a geszti ház, melynek ősi, szép kertjében enyhet talál a fáradt gazda, pihe-

Tisza István gróf és kis unokája, Tisza Kálmán gróf.
Sándor Margit felv.

A geszti parkban: Tisza Kálmán gróf.
Sándor Margit felv.

nést az érkező vendég, állandó otthont a szeretet. És sem szerencse, sem ennek megfogyatkozása nem zavarhatta meg soha a borosjenői Tiszák rezidenciájának harmonikus csendjét, tökéletes, igaz boldogságát. A ki építette, már kamarás volt, de gróf csak Szeged apostola lett és az öreg generális, a ki tizenöt hosszú évig ura volt Magyarország közügyeinek, akkor volt a legboldogabb, ha felesége, fiai és unokái körében megpihenhetett geszti házában, mely valóban vára volt Tisza Kálmánnak. Falai mögött puritán élet, pincéje, asztala dús és magyar, a hol a vendégnek mindig kitalálták a kedvenc ételét és a hol a kertre nyíló terrazon nem is volt vendég a látogató, annyira otthon érezhette magát.

Tempora mutantur . . . és mi is megváltozunk. Lanyha időkre küzdelmes korszakok következnek, a béke csöndjét a háboru lárma verí föl, de az ősi magyar erkölcs terebélyes fájának nem árt az idő: a hol gyökeret vert, ott örök élete fakad a kevéssel beérő boldogságnak. A világháboru egy kicsit nagyobb hullámokat ver, mint a Janszky-ügy, a miniszteri felelősség is többet jelent ma, mint a véderővita korában, de a bihari rezidencia élete ma is a régi. Csak a nemzedék ifjabb, — az erkölcsök a régié és ha a kastély mai gazdájának jut egy nap ideje hazatérni ősi fészkébe, horáciuszi boldogsággal kínálkozik számára az ősi termék megannyi emléke, a park, a gazdaság, a melyben ma is az Alföld legszebb ökrei szántják az ugart és a hol most is gyönyörű lovakat fognak a vasutra induló kocsi elé.

Változnak az idők . . . A geszti sirbolt csöndes lakói talán rá sem ismernének erre a vérködbe burkolt világra, a generális szelid pápaszemén átvillanó híres kék szempár talán el sem hinné, a mit lát . . . De ha ezen a nyáron befordulna a bihari kuria kapuján és látná,

hogy a nagy háboru viharában született dédunoka milyen önfelelt boldogsággal játszik a baromfiudvarban, ha fölnézne a terrasra, a hol két nemzedék csöndes boldogsággal ölelkezik egymással, ha elsétálna az öreg fák alatt az Arany János kerti lakásához vezető árnyas uton, ha látná, hogy Geszten ma is minden a régi, nyugodt

A geszti gazdasági udvarban: Tisza Kálmán gróf.

Sándor Margit felv.

szívvel térne vissza a nyájas dombra, hogy elmondja néhai való Tisza Lászlónak, tekintetes és nemes Bihar vármegye egykoron való tudós követének, hogy nem hiába pörösködött és nem hiába épített hajlékot magának a Kölesér szélén. Geszt a boldogság tanyája, a hol gondot és bút — pedig most bőven kijut belőle mindenkinek — eltemet a tisztos magyar élet, az igazi virtus, mely a boldogságot az erényben, a fényűzést az egyszerűségben keresi. És a szerencsés pörösködő szelleme is elégedetten ölelné keblére az eleven utódot, a kit világtörténeti idők közepébe állított a sors, a ki most a fél világgal áll pörben nemzetével együtt, de a ki itt, ebben a bihari csöndes faluban csak olyan gazda, mint ő volt; okos és előrelátó, becsületes és magyar és a ki itt éli életének legboldogabb óráit, — ősök árnyékában, unokák szeretetének édes melegében.

Milyen rövid az élet és mégis mennyi öröm és bú fér el benne! Boldogság és boldogtalanság mint ár-apály hullámszik bölcső és sir között. Boldoggá azonban csak a megelégedés tehet és a megelégedés forrása

nem a fórumon fakad. Procul negotiis, — túl a vásáron, lármán, siró, kacagó embereken lehet csak örömben élni és a rejtett berkekbe, csöndes ligetekbe vissza is térünk mindig, ha a lelkünk pihenni vágy. És a Szent György-téri palota lakóját is akkor irigyeljétek csak, a mikor Geszten gazdálkodik, vagy Nagy-

kovácsiban járja az erdőt, a pilisi hegyek lába alatt. A Nagy-Szénás tövében suttogó tölgyek szeretettel hivatgatják a geszti gazdát és a Tisza Lajos kedves vadaskastélyában édes pihenés vár a munka után. Márciusban ibolya, májusban gyöngyvirág nyílik az árnyas parkban és a nyár ezer virága, illatos költészete borul az erdőre.

Neki kétszeres gyönyörűség lehet letenni a koturnust és szögre akasztani a fekete kabátot és süppedő perzsák helyett hímes rétek bársonyát taposni. Nesztelen folyosók csöndje után madárdaltól hangos erdő, referádák monoton zenéje után csobogó patak lágy muzsikája: micsoda királyi élvezet ez! — tökéletes boldogság, és a geszti illatos szénakazlak tövében fejedelmibb pihenés esik mint a legpirosabb bársonyszékben.

Nyár van. Illatos, forró július, — aggódó munkájának gyümölcsét gyűjti csűrűbe a gazda. Egy kicsit talán aktuális is volt, hogy az ország gazdájára gondoltunk és ellátogattunk Biharországba, annak is a legközepébe, Gesztre, hogy elhozzunk néhány kedves, mosolygó képet a magunk és olvasóink gyönyörűségére.

Geszti ökrös fogat, Góz Mihály gazdával.

ifj. Tisza István gróf felv.

Geszti négyes: Irigy, Harmat, Arany, Darázs.

ifj. Tisza István gróf felv.

Éva.

Irta Lázár István.

I.

A tűz és a víz gigászi harca elcsöndesedett. A sulyos évezredek az izzó anyagot formába kalapálták. A Titkok nagy műhelyében elkészült a világ. Ekkor az Ur összehívta minden teremtményét és így szólt:

— Teremteni akarok valakit, hogy a Köztem és a köztetek lévő mérhetetlen űrt lényével áthidalja. Ő lesz a Teremtés élő lajstroma. Ki-ki adjon egy keveset az ő tulajdonságából, hogy a legtökéletesebb lényt megteremthessem . . .

Álmod bocsátott Ádámra, bordái közé nyult és egy darabot kivett a szivéből. Beledobta a Paradicsom ég-szinü tavába, melyben lágy susogással ringott az élet vize.

Az élet tava sisteregni kezdett. Jöttek a teremtett lények és engedelmeskedtek az Ur parancsának. A gerle adott a szerelméből. A tigris a kegyetlenségéből. A hangya a szorgalmából. A róka a ravaszságából. A pacsipta a hangjából. Az őzike a féltékenységből. A kigyó az álnokságából. A nád a gyöngeségből, a rózsa pedig az illatából. Az ibolya kedves szerénységével, a bárány az ő ártatlanságával áldozott.

A csillagok szende fényüket sugározták az élet tavára. A hold ábrándot vegyített bele. Az örökzöld reménységet. A pulyka mérget. A lilium szüziességet. Az éjszaka a sötétségből és a harmatából, a hajnal meg a pirjából adott. A patak pedig az ő édes, csacska csobogásával áldozott a legtökéletesebb lénynek.

Nagy versenyre kelt a Nap és az Orkán. A Nap a legbűbajosabb mosolyát, az Orkán a legnagyobb fájdalomát adta születési ajándéknak.

— Mit adsz, Vulkán?

— A hevemet.

Egy szélörvényben Sátán is a tó partjára lebbent.

— Mit adsz, Sátán?

— A mim van . . .

S az élet tavába csurgatta a féltékenységet . . .

A tó megtelt a teremtett világ ajándékaival s az Ur szava elhangzott:

— Legyen!

És a tó vizéből kiemelkedett egy csodás szobor. A mi szépség és báj van a Teremtésben, az mind rajta volt. De felséges tökéletességében mozdulatlanul állott, mert még nem volt lelke.

Rálehelt az Ur — mondá:

»Nem jó az embernek egyedül lenni; szerzek neki segítőt, mely mindenkor ő előtte legyen!«

Szava, mint egy mindeneket betöltő zsoltár, hangzott el a végtelenségben. A fehér szobor mélyet sóhajtott, mosolygott, megmozdult s az élet vizéből kilépett a partra.

Teste hó. Arca hajnalpir. Szeme csillagfény. Haja éjszaka. Virágok fakadtak a nyomában, a hogy Ádámhoz lépett. Szent ősapánk letérdelt előtte:

— Ki vagy?

Szent ősapánk édesen nevetett:

— Éva . . .

Megfogták egymás kezét s járták időtlen a Paradicsom-kertet, nagy boldogságban járták . . .

II.

Mentek, mentek. Nagy folyóhoz értek. Lehajolt Éva és belenézett a csendes vízbe.

— Mi az odalent, óh Ádám?

— Kagyló.

— Hm . . . ezt nem ismerem!

Kicsi kezébe vette.

— Ne bántsod . . .

Éva szeme megsötétedett.

— Ugy érzem, hogy a Kagyló tartozik nekem!

Persze, a szegény Kagyló nem ment el akkor az élet tavához: nem volt egyebe, csak az a gyöngy és azt nem akarta odaadni . . .

Elvette Éva erőszakkal.

Tovább mentek. Zöld erdőbe értek. Gyönyörű színű madarak röpködtek az ágon.

— Hogy-hogy nincs nekem olyan szép tollam?

Ugy, hogy a szegény madaraknak sem volt más egyebük, csak a tolluk és sajnálták akkor odaadni. Most elvette Éva erőszakkal és a hajába tüzdeltékességül.

— Megharagszik az Ur!

— Miért? Hisz' minden az enyém . . . még te is!

— Én igen, — rebegette Ádám.

Mentek, mentek, mendegéltek.

— Mit csinálsz, te selyemhernyó?

— Selymet ereszték . . .

Éva nézte a készülő gubót, aztán elvette a selymet a szegény hernyócskától és magára csavarta.

— Megharagszik az Ur!

— Miért? Hisz' minden az enyém . . . még te is!

— Én igen, — rebegette Ádám.

Fölmentek a havasokra. Találkoztak a mormotával.

— Mit csinálsz, te kis mormota?

— Eleséget gyűjtök.

— Mi van rajtad, kis mormota?

— Kis bundácska, jó bundácska . . .

— Minek néked, kis mormota?

— Hideg van itt s fázom . . .

— Én is fázom, — mondta Éva és a mormotát megfogta, hogy a bundát lehuzza szegénykéről.

— Minek bántod?

— Szégyenlem magam . . .

— Miért szégyenled magad?

— Meztelen vagyok . . .

Sirt a mormota, nagyon sirt . . .

— Megharagszik az Ur!

— Miért? Hisz' minden az enyém . . . még te is!

— Én igen, — rebegette Ádám.

Elvették a szegény mormota bundáját is. Éva betakarta magát vele . . .

Bejárták az egész Édent; szent ősapánk mindent elszedett azoktól az állatoktól, melyek akkor nem adtak neki semmit, mert nem volt egyebük, mint a mit megtartottak. Elvette a kősziklák aranyát és ónixát is, noha arany és ónix nélkül olyan a kőszikla, mint az ember a lelke nélkül.

Fölékesítette magát, a sok elvett szépséget mind magára rakta. Nagycicomásan sétált a Paradicsom-kertben, s hát egyszer csak előtte áll egy gyönyörű szép, fekete fiú!

— Ki vagy? — kérdezte elámulva.

— Csók urfi . . .

A Sátán volt.

Szebbnek és erősebbnek tünt föl Éva szemében, mint Ádám. Megtetszett neki és rámosolygott.

— Hol van Ádám?

— Elment az Euphrates partjára . . .

— Miért?

— Szógát fogad.

— Kit fogad föl?

— Négy lába van, nagy esze van . . .

— Aha! A kutya . . .

Leültek egy terebélyes almafa alá és kedvesen beszélgettek. Édes volt a fekete fiú csókja. Sokkal édesebb, mint Ádámé. És Éva hűtlen lett az urához. De vajjon tehetett-e róla? Teremtése napján többek közt a kutya sem volt az élet vizénél, hogy legalább egy picurkát adhatott volna a hűségéből . . .

Az orosz fogságból hazatért rokkantak között: Augusztia főhercegnő, Majthényi udvarhölgy, báró Geramb Alice és dr. Glaser Marcel kórházparancsnok a műcsarnoki hadikórház parkjában.

Hirek a társaságból.

Erzsébet főhercegnő Tátrafüreden. Erzsébet főhercegnő *Holdházy* Mária udvarhölgy kíséretében Alcsutról Ótátrafüredre érkezett hosszabb tartózkodásra és a főhercegi villában szállt meg.

*

Almássy Kálmánné grófné Ischlben üdül. — **Andrássy** Aladárné Franzensbadba érkezett. — **Bakó** Géza hadnagytól, a kiról az a hír volt elterjedve, hogy elesett, hír jött, hogy hadifogoly és Makariénban (Kosztrovszkoj kormányzóság) van internálva. — **Özv. Batthyány** Tamásné grófné somogyiszentmiklósi birtokán időzik. — **Bernáth** Gézáné Trencsén-Teplicen üdül. — **Buttykay** Ádám tábornok és felesége Révfülöpnön nyaral. — **Özv. Csáky** Lászlóné családjával nyári tartózkodásra Szepesmindszentre érkezett. — **Csekonics** Endre gróf és felesége Marienbadba időzik. — **Cziráky** Jánosné grófné Ischlbe érkezett. — **Dóczy** Lajos báró Ischlben időzik. — **Erdődy** Gyula gróf vörösvári birtokáról Marienbadba utazott. — **Esterházy** Ferencné grófné Tamás fiával Franzensbadba érkezett. — **Földes** Béla udvari tanácsos és felesége Pöstyénben tartózkodik. — **Forgách** Károlyné grófné a nyár egy részét a Balaton mellett tölti. — **Gothard** Zsigmond és felesége Révfülöpnön töltik a nyarat. — **Graskovich** Iván gróf néhány napot a fővárosban töltött. — **Hazai** Samu báró honvédelmi miniszter *Nyékhegyi* Lóránd parancsörtszt kíséretében néhány napot Balatonföldváron töltött. — **Ilosvay** Lajos államtitkár a nyarat Visegrádon tölti. — **Kétly** Károly báró és családja Balatonfüreden időzik. — **Kornis** Károlyné grófné leányaival Gmundenbe érkezett. — **Laky** Károly cs. és kir. kamarás Felsőtűn tölti a nyarat. — **Láng** Lajos v. b. t. t. és felesége Balatonfüreden tartózkodik. — **Lipthay** Béla cs. és kir. kamarás és családja Tátralomnicon időzik. — **Lónyay** István és felesége a Bécs melletti Badenban nyaral. — **Majláth** Józsefné grófné leányaival Budapestre érkezett. — **Marton** Ödön és Gitta leánya Fenyőházán nyaral. — **Meczner** Béla és neje Balatonfüreden időzik. — **Ifj. Mikszáth** Kálmán és felesége néhány hétre horpácsi birtokukra utaztak. — **Orosdy** Fülöpné báróné Franzensbadban üdül. — **Paul v. Müller** tengerészeti attaché Bukarestből Budapestre érkezett. — **Szászy** Béla miniszteri tanácsos és családja a nyarat Leányfalun tölti. — **Szmrecsányi** Györgyné Tahin nyaral. — **Szögyény-Marich** Géza Marienbadban üdül. — **Taxis** Emil báró és felesége Bécsben van. — **Üchtritz** Amade Emil gróf lökösházi birtokán időzik. — **Wesselényi** Ferenc báró a fővárosban tartózkodik. — **Zichy** Ödön gróf Réven időzik.

ISTEN KERTJE.

(Egy régi temetőben.)

*Az isten kertje ez, ki kék palástját
A szíve felől teríti le rája;
Virágos, halmos lanka, szent mezőség,
Hitét a szív itt újból feltalálja.*

*Hű testvérek ez áldott kert lakói,
Számüzve innen vágyak, szenvedélyek;
Megáldják némán a Napot, ha felkel
S a Holdat is, bús bolygóját az éjnek.*

*Ha köny perdül friss sirhalom fűvére,
Kipattan zengve minden rózsa kelyhe.
— A lélek szója illat, könye harmat,
Vagy fellegeknek fehér-lepke pelyhe.*

*Kankalin trónján, ciprusfa tövében
Az Álom kék tündére itt dudolgat.
Vénítő gond réme itt ismeretlen,
S nem fontos az élők reménye: holnap.*

*Krisztus szelid szeme vigyáz e tájon,
Hol láthatlan virul az Élet fája:
Az Isten kertje ez, ki kék palástját
A szíve felől teríti le rája.*

Kulinyi Ernő.

Knott Szilvia és Sztankóczy István, Weber „Felhívás kerin-gőre” című zenés álomképeinek szereplői, a kik Ungvárt a hősi halált halt honvédek árvái javára működték közre.

Putbus herceg kastélya Putbusban.

Dobay István felv.

Rügen szigetén.

Az egységes Németország a legkülönbözőbb vérmérsékletű emberek hazája. A ki ismeri a délnémetországi kedélyes bajort, a jó és rossz szokásaival nagyvárosiasberlinit s az elangolosodott hamburgiakat, az nem ismeri még az északkeleti poroszt s még kevésbé Rügen sziget sokáig svéd uralom alatt élt lakosságának minden más németétől elütő kedélyvilágát, melyet megismernem, közvetlenül közelből tanulmányoznom az utóbbi hónapokban bő alkalmam nyílt.

Négy ízben utaztam Rügen szigetére, végcélképpen Sassnitzba, a hol tiz rokkantszállítmány fogadtatásánál vettem eddig a magyar érdekek képviselésében részt.

Az orosz fogságból rokkantan hazatérő katonákat a Rügen sziget társadalmából alakult bizottság második éve fogadja már olyan lelkes és áldozatkész szeretettel, mely előtt hálás elismeréssel kell adóznunk mindnyájunknak, a kiknek vérei jószágukban részesednek. Érdeemes munkájukat a német császárné is honorálta, a mennyiben az április tizenhetedik fogadtatáshoz Berlinből maga is felutazott s több mint kétszáz katonákat személyesen ajándékozta meg szeretetadománnyal.

Rokkantjaink állandó patronája azonban Rügen sziget hatalmas urnője, Putbus Mária hercegasszony; ő és férje, Putbus Ferenc herceg,

a magyarok iránt különös rokonszenvvel viseltetnek. Ott álltam mellettük a svéd hajó érkezésekor a kikötő bejáratánál s fogadtuk a német, magyar és osztrák nyomorék hősöket; ha háromszinű szalagunkat pillantotta meg a hős sapkáján, mosolyogva csillant fel a hercegné szeme s szeretettel sugta: »Auch ein braver Ungar« — s mintha melegebben simogatná meg a kérges magyar tenyeret, mely kard helyett most már mankót szorongat.

A hercegi pár meghívására a szerdai és szombati fogadtatás közötti időt gyönyörű falusi otthonukban, Putbusban töltöttem. Frau Staatsminister Sophie von Boetticher, Bismarck egykori híres miniszterének felesége, s a magyar Vöröskereszt részéről a sassniti fogadtatásokhoz kiküldött Fernbach Péter hadnagy, tizes Mackensen-husár voltak még hivatalosak s utaztak velem együtt Putbus hercegéhez. Boetticherné kegyelmes asszony kifogyhatatlan volt az érdekesnél érdekesebb históriák elbeszélésében. I. Vilmos császár s a nagy Bismarck életéből sok jellemző esetet mondott el. Férje tizenhét évig volt miniszter s úgy az öreg császár, mint hatalmas kancellárjának bizalmát és barátságát teljes mértékben bírta. Jóleső büszkeséggel mesélte az idős dáma, hogy a nagy császár huszonöttször volt házuknak vendége.

Bergentől vicinális vezet

A putbusi kastély előtt: Putbus Ferenc herceg, a felesége és Fernbach Péter 10-es huszárhadnagy.

Dobay István felv.

Putbus herceg vadászkastélya Rügen szigetén.

Dobay István felv.

Putbusig. Putbus városka rendben tartott épületei majdnem kivétel nélkül a hercegi hitbizományhoz tartoznak. Mintaszerűen berendezett kollégiuma is egy Putbus-ös alapítványa.

Vadregényes ősi parkon vezet az ut a hercegi kastélyig. A nagyszabású palota oszlopsorral szeptett lépcsőbejárataánál várta vendégeit az öreg hercegi pár. Egyszerű, természetes kedvességgel fogadtak bennünket. A háziur vezet fel szobáinkba, melyek ablakából paradicsomi szépségű tájra nyílik kilátás. Az ősi park faóriásai között szabadon hagyott tisztáson a Keleti tenger tükre csillog felénk. Hegy, erdő, tenger gyönyörű összhangban ölelik körül a szép Putbus-kastélyt. A palota tele van muzeális értékű műtárggyal, régi butor, ősi arcképsorozat, öreg porcellán, antik festménnyel. Raphael egyik legszebb alkotása is a putbusi kastélyban rejtőzik. A sok műkincset annyi izléssel helyezték el a termekben, hogy a mellett a szobák lakályosak maradtak, a palota minden szögletében otthonias melegre talál a vendég. Feltűnt, hogy a császári családnak igen sok aláírással ellátott arcképét, festményét, szobrát látom a termekben szerteszét. A herceg családjával úgy az öreg, mint a mostani császár és hozzátartozói állandó összeköttetést tartottak és tartanak fenn, a putbusi kastély gyakran látja vendégül a német uralkodóház tagjait. Egy-egy ilyen látogatás emlékét őrzi a sok császári arckép és szobor.

Tea után a félóránra eső tengerpartra kocsizott a társaság. A dámák kényelmes, pompás hintón, az urak könnyű hajtókocsin. Lovainkat a hetven éven tuli öreg herceg biztos kézzel hajtotta, utközben kedvesen magyarázva a park s a vidék nevezetességeit. Az ut a parkon vezet végig. Szelid szarvasok hatalmas csapatja rebben szét az érkező zajra;

Szarvasok Putbus herceg vadaskertjében.

később ismét összeverődnek s a vadaskert rácsánál bámulnak a messzegördülő kocsik után.

Utrakész vitorlascsóznak vár reánk a kikötőben. Esőköpeny, kendő, párna bőven kerül a csónakba s bélelte puhává a faüléseket. A kirándulás célja *Vilm* sziget, melyet kedvező szél mellett egy óra alatt érhetünk volna el; sajnos, messziről közeledő vihar előtti szélcsendre leltünk, evezéssel segítve a dolgon, lassan juthattunk csak előre.

A vitorlás emberen és fián kívül hatan ültünk a yachton. Érdekes és különös kép. Mögöttünk Putbus község a tornyos hercegi kastéllyal, előttünk a Keleti tenger végtelen síkja, melyből messziről integet a sziget zöld foltja.

A hercegné kérésére a magyar huszár beszélni kezd. Mindnyájan áhitattal hallgattuk. A Mackensen-huszárok hadnagyának sűrű bluzán ott fityegett a kis bronz és a nagy ezüst, sapkáján a tizes huszárok jelvénye diszlett. Nem térhetett ki a kérdések elől:

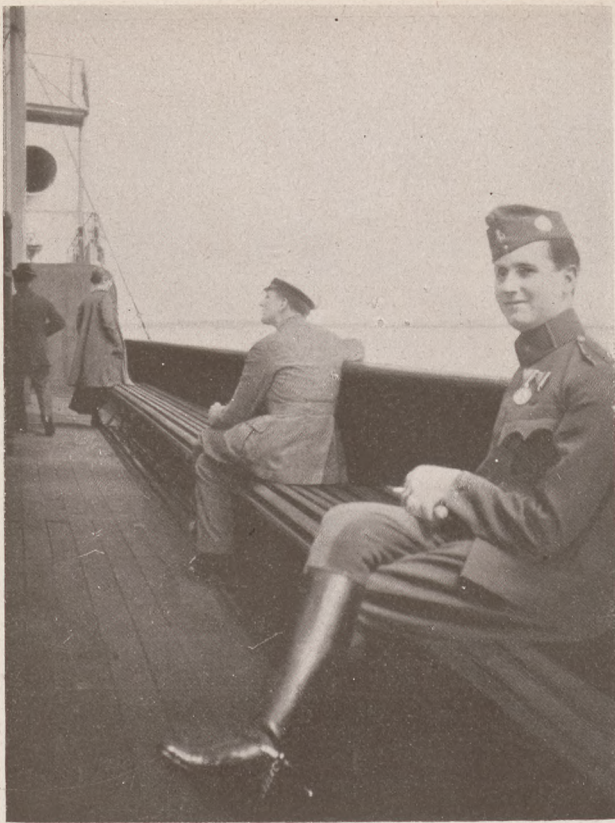
»Hol kapta a szép kitüntetések?»

Lassan kezdte — mindjobban belemelegedett.

— Limanova, Okna... a többiek... kitarotunk... öt napig folyt az elkeseredett harc... kézitusa... sorra hullottak a tisztjeink... ott láttam hal-

dokolni legjobb barátimat...
A hercegné szemében könny ragyog. A vitorla-mester is odafigyel. Vihar lesz, de addigra parthoz érünk. A gyerek is eligazítja a hajót. Vijjogva sikít körülöttünk a sirály.

— Rohamra vezényeltek... dombra fel... onnan jött a lövés, itt a tudómön vágott keresztül a golyó... összeestem... sokára ébredtem fel... gyenge voltam, azt hittem meghalok... olyan jó érzés volt... később tudtam csak meg, hogy tudómet, főütőeremet s lapoc-kámat zuzta össze a golyó... orvosi számítás szerint

A „Rügen“ hajón, utban Sassnitz felé: ifj. Fernbach Péter, 10-es huszárhadnagy. Dobay István felv.

meg kellett volna halnom s itt vagyok... hasznomat többé azonban *ott* már nem vehetik...

A jószágos hercegné anyai szeretettel simogatta meg a hadnagy lángoló arcát.

— Armer Kerl! —

Az öreg herceg vette át azután a szót. Hetvenben kapta már a vaskeresztet, volt mesélnivalója bőven.

Fejünk felett rohamosan gyültek a felhők.

— Mindjárt ránk szakad az eső...

Sietve huztuk fel az esőköpenyegeket. Szerencsére közel jártunk már a szigethez, a vihar csak a bevezetéséből kaptunk kóstolót. A nagy cseppekben kopogó nyári eső elől gumiköpenyekbe bujva, nem vettük komolyan a dolgot, pedig a Keleti tenger nyílt vizén nem is mindig oly egyszerű tréfa egy hirtelen kerekedett vihar; utólag nem kevés furcsa esetet mondott el erről a herceg.

*

Másnap. Reggelihez csöngettek. A háziak a földszinti kandallószobában várták vendégeiket. Az inasok feltárták az ebédlő ajtaját: különös kép előtt állottunk. Öt fekete-fehérbe öltözött szobalány s egy inascsapat álltak sorfalat a terem bejáratánál. Mély meghajlással üdvözölték az érkezőket. A terített asztalhoz senki le nem ült, ellenben a terem tulsó sarkában szögletalakban elhelyezett székekhez vezeti a társaságot egy ősz komornyik. Letelepédünk. Az öreg herceg kerek kis asztal mellett foglalt helyet, telnitotta a bibliát s vendégei s egész háznépének felolvasta belőle Máté evangéliumának az napra eső részét. A régi becsületes szép idők pater familias-át láttam magam előtt. Azután összehajtotta a kopott családi bibliát s lehajtott fővel a Miatyánkot mormogta velünk.

A cselédek ismét mélyen meghajoltak s három inas kivételével eltávoztak.

A társaság reggelihez ült.

Dobay István.

Kriszta.

Irta Kustár Piroska.

A két asszony örömtől mosolygó szemmel nézte egymást. Hosszu évek után való viszontlátás derüje ragyogta be az arcukat, a mint ott állottak a széles, vadszöllős veranda lépcsőin.

— Talán parancsolnál beljebb is már, Kriszta, — mondta Irén.

— Óh igen, azonnal, de megbocsássatok, hogy nem tudok betelni a hirtelen elémbeszökkenő, drága, szép falusi nyárral. Hisz ez itt a gyönyörűség kertje, Irén! A pihegő, bágyadtfényű nagy csöndesség, a hogy hatalmába ejt mindent, a hosszú, kényelmes, sok oszlopos házatokat is. Micsoda isteni nyugalom ez itt... Nézze, — mondta elragadtatással a barátnője urának és finom fehér kezével a messzeségbe mutatott, — nézze csak Kálmán, hát látott-e már ennél varázslatosabb képet?

— Nem, sohasem még — felelte a férfi — csakugyan sohasem, — mormogta. És az asszonyt nézte, távoli, zajgó nagyvárosok asszonyát, a mint az a karját lendülőn magasra emelte, hogy finom, karcsura érett testén megfeszült a bő utazó-köpeny.

— Most már, kedves, — fordult a feleségéhez, — vezesd Krisztát a szobájába, hadd tegye végre kényelembé magát.

Irén átölelte a másik asszonyt, hozzábujt s úgy vitte be, át a tágas nagy szobákra.

Berendy Kálmán egyedül maradt, egy cifrás fakorlátnak támaszkodva nézett maga elé... Már halvány, lilaszínű alkonyi párák ülték meg a kertet, sárga violamezők illata terjengett mind erősebben s peregve hullott a gesztenyefavirág rózsaszínű fürtös halmozokba...

De Berendy Kálmán semmit sem látott, csak két tenyerébe támasztotta a fejét, mélyen elgondolkozott... A jószagu nyári, érett illatok ő hozzá messzebről, sokkal messzebről jöttek, egy régi kis erdélyi város fenyőfás, akácillatu kertjéből s a szívét újra elfogta az a remegő, fiatalos, bolond érzés, a hogy Domokos Krisztát nézte.

— Hát semmi sem mult el, — ijedt föl, — hát hiába lett volna minden?

Ugy látta most meg egyszerre a dolgokat, mintha sötét, mély éjszakába hideg, fehér fény vetődött volna. Emlékezik... régen, évekkel ezelőtt nagyon szerették ők Krisztával egymást, szinte nem is volt az rendes, a mint éreztek. Berendy akkor ujságíró volt, tele mérhetetlen ambíciókkal, sok idegen ország látásából meritett, tulfüttött, teli vággyal. A lányon is valami vad fékezhetetlenség uralkodott, a hogy igazi női ösztönből, az eszközt sohasem nézve, ment mindig a cél felé. Mindenben a szépséget keresték, a tökéleteset, az igazit; végsőkéig felfokozott, sűrített finomságokon át, néha órákig csak néhány szóért éltek.

Am a férfinek egyszerre nagyobb sikerei lettek. Pestre hívták előkelő lapokhoz, kiadókka tárgyal. És jött a régi nóta: Krisztát a szülei nem akarták hozzáadni, a bizonytalanságba vele engedni. Előtte megfoghatatlan ma is, de a lány csodálatosképpen belenyugodott, őt sem hagyva tovább harcolni. »Csak menjen el szépen egyedül, — ismételte a Berendy könyörgéseire. — nélkülem még inkább boldogul majd«. Hasztalan volt minden Ettől az időtől kezdve az utaik kétfelé váltak. Berendy Pestre ment, de valami zsbibatag fáradtság tartotta lenyüggözve, a mitől nem tudott szabadulni, a mi megkötötte és hívta oda, a hol legalább akáclomb legyen, meg pezsmavirágillat, ha már

minden ugyis annyira elveszett. Akkor jött el ide. Nemsokára feleségül vette a Kriszta internátusbéli legjobb barátját, Irént, a kivel csakhamar nagyon megbarátkoztak s lassan, mint a hunyóban levő parázs tüze, hamvadni kezdtek az emlékek. Kriszta is férjhez ment később egy dús gazdag idős emberhez, a ki az esküvő után néhány nappal meghalt. Kriszta ezután messze idegen határokról írt néha Berendyéknek tréfás sorokat. »Megbecsüljék egymást boldog fiatalok, — írta — mert egyszer csak maguk között termek és csak napfényt akarok látni, árnyékot sehol«. Csakugyan váratlanul jött, azt hitték, még mindig valamerre a világban kóborol, a mikor Pestről sürgönyözött, hogy érkezik. Irén kitörő örömmel vette a hirt s egy nagy, kényelmes szobát tarka japán vázák csokraival diszitett, fehér margarétával s mezei virággal. Berendy Kálmán pedig fölzavart érzéseivel nem tudta most, Krisztáról mit gondoljon: elfelejtett-e vajjon mindent, kiestek-e az emlékeiből a régi napok?...

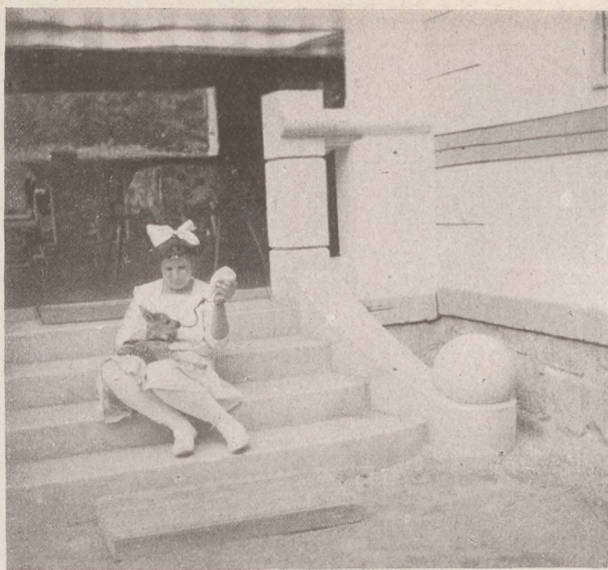
— Kálmán jöjjön már, terítve van.

A felesége hívta, ott állott az ajtóban. Szép molett, barna asszony volt, simára fésült hajjal, a hogy azt most épp divatosan viselték s a lenge rózsaszín ruha csak jobban kiemelte szép formáju idomait. Olyan asszony volt, a kit minden átlagizlésű ember osztatlanul szépnek ismer. Mellette Kriszta magas, karcsu alakjával, hajlékony, finom teltségével, biztos, szabad mozdulataival a modern asszony típusa, nem annyira szép, de mégis volt az arcában valami megkapó, a kulturában való tulságos kifinomultság talán, végtelen intelligencia és okosság.

Berendy önkéntelenül hasonlította össze őket és érezte, hogy tagadhatatlanul a Kriszta javára.

És később is, bent az ebédlő barátságos, piros fényében olyan idegen-szerű, csodásan szép volt az új asszony, a hogy redős, selyemvirágu brokátba burkolva halkán az életéről mesélt, mialatt szürke szemében távoli világok fénye ragyogott...

— Ugy hozzászokik a kószáláshoz az ember, — mondta épp — és van is abban valami szokatlanul ritka gyönyörűség: jegyet váltani egy állomásig, a mely akkor az eszünkbe ötlik, vonatra ülni s menni, magunk sem tudjuk meddig, hova, ismeretlenségbe, talán a végtelenig... De megérkezni is jó egyszer pihentető városokba, hol rejtett, drágamívű kincseket

Jó barátok: Heinrich Annika özikéjével Balatonföldváron.

— Hát soha senkije sem volt? — faggatta Kálmán és sikerült elfogulatlannak látszania, — valaki olyat értek, a ki, ha nem is hosszasabban, de bár rövid időre is, mélyebben foglalkoztatta... Hisz az ember lelke ezerhangu hárfá s a megfelelő hurt sokszor egy szó is megpenditheti...

— Hát volt, — felelte Kriszta, — de még régen kezdődött, a mikor menyasszonykoromban pár nappal az esküvő előtt egyszerre villámütés erejével fájdukt a gondolataimba, hogy mit tettem, hogy valami oda sem gondolt nembánomsággal ígertem magam egy öreg embernek. Nem a pénzéért, nem... Mondhatnám, hogy halálos fáradtság vett akkor erőt rajtam, ugy érzem, hogy most már ezután semmi sem jöhet, a miért küzdeni, verekedni, loholni tudnék. Fáradni? Nem érdemes, gondoltam és hát ugy volt mégis a legkényelmesebb: igent mondani. Senkim sem volt, a ki fölébresztett volna...

Nagyon kevés ideig csend lett, olyan kínos, feszült csend, a Kriszta szavaiból mindketten rejtett szemrehányást véltek érezni. Berendynek minden idege remegett a miatt, a kiről ezután szó lesz, a ki tudott ennek az asszonynak a lelkébe is lopódnia és a ki ugy talán a testét is kapta, ezt az egész selymes, halovány asszonyt...

Hogy a sors buta véletleneként más felesége lett, csak mert valahol így volt ez megírva, még el tudta viselni, hiszen olyan emberrel szemben, mint a Kriszta ura volt... De hogy érzésből önmagát valaha másnak ajándékozta... Nem, ez tulságosan sok volna...

— Kriszta! és aztán? — szólította Irén.

— Azután egy nap egyszerre rájöttem, hogy tenni kell valamit, hogy ez így nem lehet. Igazán csak akkor

Hol volt, hol nem volt...: Nádasi Baán Mignon és László. Kardos Rózsi és Juci felv.

Az orosz fogságból visszatért rokkantak fogadtatása :
gróf Andrassy Gyuláné és Glaser Marcel dr. kórházparancsnok
a műcsarnoki hadikórház előtt.

báró Geramb Alice felv.

Az orosz fogságból visszatért rokkantak fogadtatása :
Balról-jobbra: gróf Bissingen, gróf Teleki Sándorné, Szilágyi József
vezértörzsorvos és Glaser Marcel dr. kórházparancsnok.

báró Geramb Alice felv.

eszméltem fel... és kezdtem értékelni magam... órákhosszat a tükör előtt is. A karjaim elefántcsontszínét, a hajam dús, aranyvörös hullámain, az egész friss, titokteli üde lányságomat. Neki... ijedtem föl... nem, ezt nem szabad... Milyen rut és förtelmes is egy olyan öreg ember... — Hosszas volna most elbeszélni, a hogy annak a néhány napnak forrongó, izgalmas idegharcai közben találkoztam valakivel... Vele. A történet, a mit szavakba lehet foglalni, tulajdonképpen ott kezdődik, a mikor fölmentem a lakására, két nappal az esküvőm előtt.

Berendy fájdalmában majdnem felkiáltott: ne, ne tovább! — és mégis meghalt volna, ha nem tud meg mindent.

És ezt mondta Kriszta:

— Most nehogy holmi tucatnőhódító sablonos, elegáns garzonlakását képzeljétek. Nem... Szép, nagy, fehérre meszelt rendházban lakott, hosszú, kőkockás, világos folyosón lehetett a szobájába jutni. Emlékszem: halvány, intim fényfoltokban terjengett az apró állólámpa világa a sűrű selyemlila ernyő alól; hulló, szétmosódó lila rózsákként hervadtak a fényvirágok öblös, régi foteleken, faragott fekete-barna szekrényeken, az ormós cserépkályha cirádáin, közöttük sajátságosan divatos, oszlopos rézagy... A részletek nem is fontosak, de meg annyira az anyémek... nem akarok, nem tudok beszélni róluk... Gyönyörű, csodás volt minden, ám az utolsó percekben, a melyeket én is akartam pedig, hogy jöjjenek, gyáva lettem, jaj! hátha csak egy exaltált fiatal lány nyers kalandvágyának látja az egészet — — Olyan furcsán fájdalmas volt neki az én gyors elváltozásom s olyan világosan láttam a következő percben, hogy nem volt igazam s tudtam,

hogy csak egy szó, egy mozdulat kellene és még mindent lehetne. De épp ezt a csüggedésemet nem tudtam én soha helyrekorrigálni, féltem, hogy a foltozgatásnak nyoma marad. És gyáva lettem mindig és gondoltam: vesszen hát ez is...

— Megszakadt köztetek minden talán? — kérdezte Irén.

— Nem, még sokáig irt azután is, de most már régen nem...

Kriszta hátradült a széles, nagy perzsa-kereveten. A rajzos, színes mintájú szőnyegen karcsu, omlós selyembe öltözött teste, mint rejtett, drága ékszer csillogott.

A sáppadt, nyári éjszaka lassankint rájuk borult.

És mindenki pihenőre, szobájába tért.

Még hetekig volt úgy, hogy hármásban járták az erdőt, virágos mezőket s esténként egymásnak mesélgettek. De Kriszta arról többet sohasem szólt. Sokszor evezni mentek s könnyű nyári alkonyatokon halkán uszott a csónakjuk az ezüstszerű vizen, nesztelenül, mint a tavirózsa fakadó virága.

E napokon Berendy Kálmán megújodni érezte régi szerelmét, de most más, férfiasabb erejű lángolással lobogott. Valami boldog kábulatban élt, nem gondolva arra, a mi jöhet, mámorosan attól is, hogy Kriszta mellett járhat s remegett a gyönyörűségtől, ha lopva az arca játékát figyelhette. De a felesége és Kriszta semmit sem vettek észre, talán mert sohasem gondoltak ilyesféle lehetőségre. Krisztának annyira lemaradt az életéből a Berendyvel való szerelme, annyira

betöltötte most a lelkét ez utolsó, a melyet felejteni akart s mégis magányos órákon siratva ápolgatott. Berendyre sohasem gondolt, mert ilyenkor a legkegyetlenebbül önző az ember.

Ám egy napon Krisztát lázasan csomagolva találta Irén.

— Hát te elkészülsz, Kriszta, és még csak egy szóval sem emlited? — kérdezte meglepődve.

— Éppen ma akartam megmondani neked, Irén, hogy pár napja levelet kaptam — tőle... Istenem! most már mindig együtt leszünk ezután. Már akarom én is, mindent akarok... Irén, ha tudnád! olyan végtelenül boldog vagyok.

Kilépett a rendből, én értem, miattam csak, már vár reám, hát mégis igazán, komolyan akart... Jaj, hogy még most, évek mulva is ez ilyenné formálódott... — Irén, mondd csak, mikor is indul a legközelebbi vonat arra? Este, ugy-e? Azzal fogok utazni hát...

Gyorsan, gyerekes összevisszaságban törtek elő a szavak keskeny, ivelt ajkai közül s a hogy hajlongva rakosgatott, makrancos hajtincsek bomlottak az aranyvörös kontya alól, finom, halvány arca átszínesült; olyan volt, mint egy merész, nagy iskoláslány az első randevuja előtt, talán a maga bátorságától mámoros.

... És azután eljött az este is, a kicsi homokfutó már a kapualjban állott s röpitette hármukat vadvirágos utakon, sárgára érett nagy buzatáblák, lengős, zizzenő, magasbanótt nádasok mellett, ki a kormos, szegényes falusi állomásra.

A mint ott, a kavics-csal feltöltött utakon felalá járkáltak, Irén volt a legbeszédesebb, okoskodó, anyás, kedves hangjával Krisztát becézgette. Berendy szinte fizikai fájdalmat érzett a már-már kitörni készülő lelkifájdalom elpalástolása miatt. Alig szólt valamit.

... Nemsokára lassu, egyforma zakatolással beért a vonat, majd Berendy felsegitette a fülkébe Krisztát; de mikor

ifj. Szalai Barkóczy Sándor báró az északi harctéren a fronton teljesít szolgálatot.
Koller tanár felv.

a kezét utoljára bucsuzóul megcsókolta, egészen váratlanul egy könyecsepp melege érte az asszonyt. Meglepődve látta, hogy Berendy nagyon sáppadt, fátyolos a szeme, s a száját macacsul összeharapja...

— Kálmán! — mondta hirtelen támadt, megértő melegséggel, — ha valamit vétettem... elmulasztottam volna, bocsássanak... — bocsásson meg nekem...

Irén nevetgélve nyugtatta, de maga sem tudta, miért, összeszorult a szive, mintha egy sívár eljövendő élet hideg lehellete érte volna.

Berendy Kálmán semmit sem szólt, csak Krisztát nézte, míg a lelkét tépte, marcangolta a szenvedés.

... A vonat elindult.

Kriszta néhány pillanatil még látta az asszonyt meg a férfit, a mint fásultan, unott szomorúsággal egymásra néztek, valamit mondva; mintha két szegény igábvont állatnak egyszerre eszébe jutott volna megkérdezni: miért? miért tovább?...

És a napsütéses meleg nyárban robogott Krisztával a vonat messze távlatokba, a kicsi falu erdős hegyei már csak a levegő furcsa, fehér izzásán vetődhetek fel elmosódó, nagy kékségbe verődve.

A karcsu, szőke asszonynak hirtelen eszébe jutott valaki, a ki már szerelmes, ideges türelmetlenségben várja... szinte látta a szép, meleg, barna férfifejet...

— Igen, — gondolta egyszerre felvidámulva s nyujtózó, formás tagjait nézte, — jöjjön hát a dúskincsű, ismeretlen Élet...

A türelem a remény művésze.

*

Nagyon keveset tud, a ki csak azt érti meg, a mit meg lehet magyarázni.

*

Az ember sohasem boldog. Vagy csak kellemesen emlékszik rá, hogy az volt, vagy reméli, hogy az lesz.

*

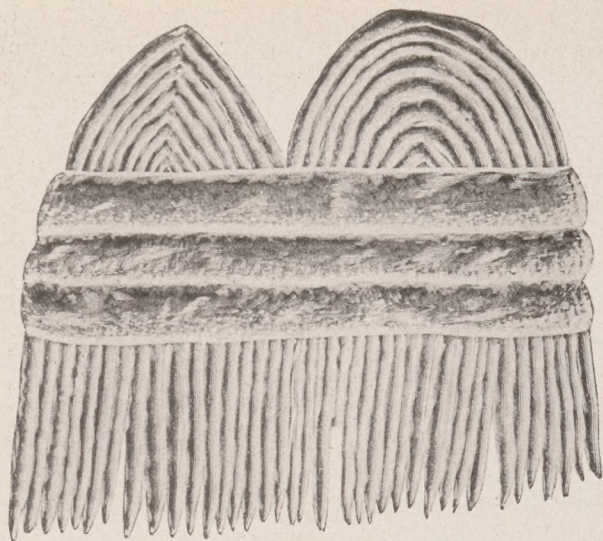
Csak az arany az, a mire senki sem mondott még rosszat.

*

Mindnyájunkban van elég erő, hogy elviseljük a — más baját.

Bibó Eszterke és az orosz fogoly.

Őskori fafésű a zürichi muzeumban.

XIV. századbeli elefántcsontfésű a flórenci Bargellóban.

A fésű.

Irta Ács Lipót.

Az emberi test diszítésére való törekvés oly régi, mint maga az emberiség. Kezdetben a *szükség* volt az, ami az ősebert arra kényszerítette, hogy az időjárás viszontagságai ellen az általa elejtett vad bőrével védekezzen. Később már nem elégszik meg tisztán a hasznossági szempont figyelembe vételével, hanem arra is törekszik, hogy amit csinál, az formában, színben, vonalmenetben tetszetős is legyen.

Ugyanezt látjuk a most élő fejletlen kulturájú népeknél is. Amikor az afrikai félvad buschmann felhasított orrába vagy ajkába fakoloncot dug, vagy az amerikai indián haját nagy tollakkal disziti, vagy a maori arcát, testét a legtarkább vonalakkal tetoválja, tulajdonképp nem tesz mást, mint a mi hölgyeink, amikor átlukasztott fülüket sokszor vagyont érő drágakövel diszitik, fejüket pedig hol keréknagyságú, hol pedig mákszemnyi kalappal befödik. Mind-egyik a maga izlése a maga kulturfoka szerint igyekszik a természet adományait szebbé, kívánatosabbá tenni.

Az ékszer a viselettel a legszorosabb összefüggésben áll és ezzel együtt a divat szeszélyeinek van alávetve. Ez magyarázza azt a tarka sokféleséget, a mely az évszázadok tovarohanásával egymásra halmozódott. A technika folytonos fejlődése természetesen nagyon befolyásolta a változásokat. A felhasználás alá kerülő anyagok megmunkálási lehetőségei a különböző korokban más és más fejlődési fokozatokat mutatnak. S így a divat, a szeszély mellett a technikai lehetőségek is meghatározták a formákat és diszítési módokat.

Az őskori sirokban talált és emberi

kéztől származó emlékeket két csoportba oszthatjuk. Az egyik csoportba tartoznak azok, amelyek az *életfentartás* eszközeit — fegyverek, edények, különböző szerszámok — alkották. A másikba pedig azok, amelyek a test ápolására és diszítésére szolgáltak. Utóbbi csoportba tartozik a *fésű* is.

E hely korlátolt volta megakadályoz bennünket abban, hogy a női nemnek e fontos használati- és dísz tárgyának történelmi fejlődését kellően bemutathassuk. Ezért most csak néhány érdekesebb darabot emelünk ki azzal a megjegyzéssel, hogy minden népnél minden kor kulturfokának megfelelően fejlődött ezen a női fejen elég fontos szerepet betöltő eszköz.

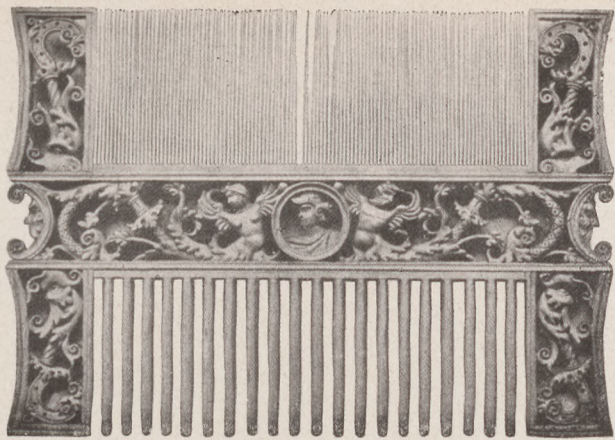
A legősibb fésűt az ember a természet adományaként kapta. Ez kezének a tíz ujja. Ezekkel rendezte, simította először haját. Mint mindenben, úgy ebben is később arra törekedett, hogy ezt a munkát gyorsabban és jobban elvégezhesse. Így feltalálta a fésűt. Ehhez első anyagául természetesen a *fa* kínálkozott. Később, amikor a kőszerszámok már rendelkezésre álltak, állandóbb és jobb anyagot: a *csontot* és *agancsot* használta fel e célra.

A kultúra előrehaladása megtanította az embert a fémek megmunkálására s így később bronz, vas, réz adták a fésűk anyagát. Majd, amikor azt is megtanulták, hogy miképp kell a fémekből finom szerszámokat előállítani, más finom anyagokból (elefántcsont, szarú stb.) is készítettek fésűt.

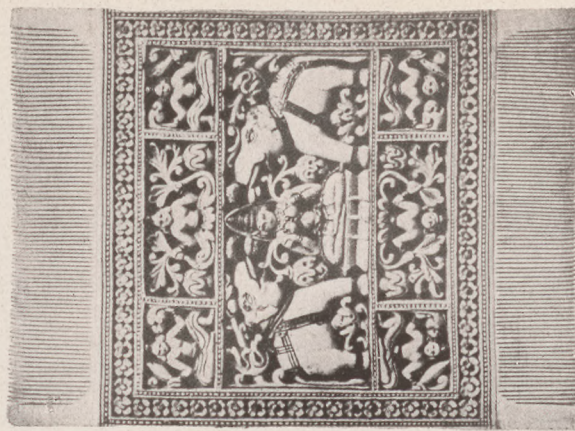
Meg kell itt jegyeznünk azt, hogy az egyes korszakok tagozása időben nem esik össze földünk minden részén. Így pl. az antik kultúra népei már rég a bronzkort élték, amikor Közép- és Észak-Európa népei még csak a kőkorszakban éltek. Később pedig a Föld-

Asszir fésű ébenfából a Louvrebán.

XIV. századbeli olasz elefántcsontfésű a Kensington-Muzeumban.

Kelet-indiai festett ébenfafésű a Kensington-Muzeumban.

közi tenger országaiban a vaskor kulturája mellett az Észak népei csak a bronzkulturát ismerték. Ezt az analogiát egyébként még napjainkban is észlelhetjük. Elég Új-Guinea félvad népére utalnunk, amely még ma is a kőkorszakot éli. Innen van, hogy az időszámítás megfelelő korszakaiból különböző fejlettségű emlékeket birunk.

Minden kor és minden nép embere másképp gondolkodott, másképp érzett. Eme sajátos gondolkodásban és érzésben minden népnél bizonyos egységet észlelünk. Az a mód, amely szerint valamely nép gondolatait, érzéseit művészi formában kifejezi, adja meg azt a különleges jelleget, amit stilusnak nevezünk. Ahány nép, ahány kor: annyi jelleg, annyi stilus.

Az itt bemutatott néhány fésű is a legvilágosabban mutatja ezt. A szárnyas oroszlánnal diszitett fésű első tekintetre megmutatja asszir származását. A fésűk diszítéseiben és ábrázolásaiban könnyen felismerjük a középkor vallásos áhitatával telített román és gót fejezeteit. A könnyed hajlékonyságú és groteszk motívumokkal kevert vonalmenetű diszitményeiben az olasz renaissance eleganciája fejeződik ki.

Az Európán kívül élő kultúrák diszfésűi közül bemutatunk itt egy csodálatos aprólékossággal művészileg kidolgozott kelet-indiai fésűt, melynek sajátos diszitménye meglepően gazdag.

A ma élő félvad népek kulturájára valló a nyugat-afrikai, indián és a Szamoa szigetéről származó fésűk is érdekesekek.

A történelmi korszakok művészi kivitelű és nagyértékű fésűi minden tetszetőségük mellett is mind forma, mind nagyság szempontjából a gyakorlati használatra célszerűtlennek mutatkoznak. E

korban is használtak egyszerűbb, olcsóbb fésűket. Csakhogy ezekből most már alig található néhány.

A XIX. és XX. század, mely a technika terén oly csodálatos vívmányokat tud felmutatni, e téren is óriási sikereket ért el. Még a múlt század első felében is a céhek kötelékébe tartozó mesteremberek kezemunkája volt a fésű. De már mintegy 50—60 év óta gyárilag készítik rengeteg mennyiségben. Egy Charles Good-year nevű amerikai vegyész találmánya alapján gummi és kén összekeverése útján olyan ruganyos szaruszerű anyagból készítik a fésűket, amely forma tekintetében a legcélszerűbben alakítható. Ár dolgában pedig a legszegényebb ember által is megszerezhető. Készítenek még fésűket celluloidból és egy galalith nevű anyagból is. De azért az évezredek óta használt szarú, elefántcsont, teknősbéka és egyes fémek még ma is szolgálnak anyagot különösen a diszítésül szolgáló fésűkhöz.

BUCSU.

Ne sirjak éretted soha,
És könnyes szemmel ne kutassam:
Miért hagytál el, hova mentél.

Emléked dús, virágos szőnyeg,
— Lágyleánykézzel, óh, te szőtted —:
Mért fonna bele most a bánat
Száz könyben ázott, sötét szalát!

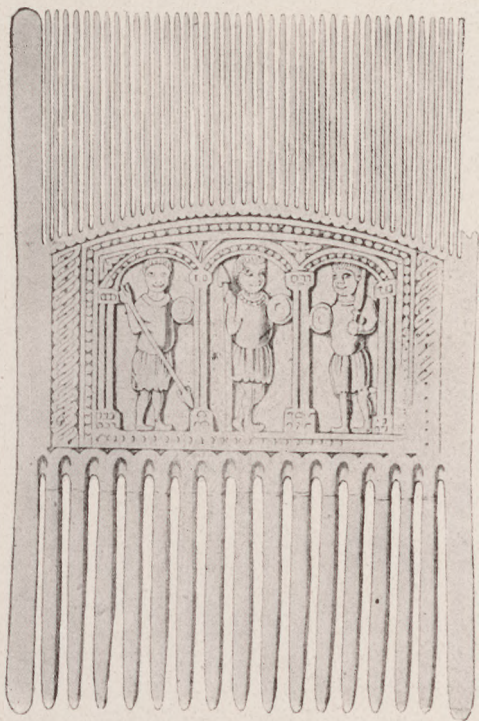
Emléked illatos, szent, drága,
Mint ezer rózsza fakadása —:
A hervadásnak fájó éje
Örökös-búsan mért lepné be?

Ne sirjak miattad soha,
És könnyes szemmel ne kutassam:
Miért hagytál el, hova mentél.

Ne légy te nekem soha más:
Csak édes dal, csak kacagás . . .
Virágzó akácfák alatt
Elmúló csókos pillanat.

Illatos tavasz, forró nyár,
Halkuló, színes, szép regény . . .
— Egy bús poéta életén
Átsiklott szőke napsugár . . .

Markos Béla.

VIII. századbeli elefántcsontfésű az elbingeni kolostorban.

Forster János 11-es huszár kadét az északi harctérre indulás alkalmával. Forster Kálmán dr. felv.

Nyári virágzás.

Irta Váth J.

Elbeszélés.

(Folytatás.)

Nem gondolták, hogy az együttesnek, a hosszú mézeshétnek a dörmögő öregasszony az őre. A zsembebeskedése alatt parázslott szeretet is. Jó lélek volt. Csak a kora morcosította el. A telet érezte, a melyből hiányzott a nyár. Valamit várt még az élettől. A menyén meg is látta jeleit és vigasztalódottan gondolt a békekövetre, a kis unokára. Menye gömbölyűségét oldalt vágott pillantással méregette. Állapotismerőn látta meg s egyebekből is következtette, hogy fia nem hiába szereti, kiméli feleségét; hogy a gyerekes játékoknak hamar végeszakad. Mintha a télre egygyel is többre kellene kenyeret sütni, iparkodott. A kis káposztást maga gyomlálta meg, maga is kapálta. Máskor napszámost állított a páskumba. Az porhált, töltött föl kukoricát, krumplit. Most kettős kereset pengett vasárnaponként, fizetés után, mégis elvégzett mindent segítség nélkül. Hiába mondogatták a jóakaró bajcsinálói:

- Hát vénségére jutott szolgálósorsba?
- A puccos meny! Hja!
- Könnyebbséget várt s lám e . . .

Elhallgatta, kerékcsapásra térítette a beszédet:

— Ó, galambom, édes öcsémasszony, lesz kiért! Szegény menyem keres . . . És megelégedettség feszítette ráncos arcát.

A komámasszony, sógorasszony, néném már tudta, a mit szegény menyecske nem is sejtett.

A hasító asszonyok kárörömmel ujságotlák egymásnak.

A gazda vágyón nézegette gondsejtekben sózója játékát. Ha magára maradt, a házassága felől kíván-

csian, de tartózkodón tudakozódtak, nehogy megsértésük. Utána hátha utifü kerülne talpuk alá. Bizony a szegény sózónak szemébe vágták, röhögve, célozgatóan:

- Nem tudom, meddig tart . . .
- Tarthat még, ugy-e, István, amíg . . .
- Hamar megkeseredett a pipaszár vége . . .
- Hová beszél? Csak nem?

— Dejszen tungosodik az öcsémasszony . . . A képe foltosodik és hát a szeme alja is kékül . . .

A kis menyecske ijedten kapta a tükröt mihelyt tehette. A bizony igazat adott. Orrán májfolt, arcán szeplők, szeme alja beesett . . . Ugy a kövérségre is, mintha dagadtság volna. Még mást is tapasztalt. Savanyut kívánt folyton. Pár hét múlva gyakran rosszul volt, ha a telepre jött.

A napa kimélte, kényeztette, pedig a kereset is elmaradt.

Az ura jobban szerette. Ámbár az elmaradt játékokat sajnálta. Ijedt szemet akkor meresztett, ha felesége elcsufuló fejét, alakját ébredten látta. Elbágyadtan ült az asszonykája. A szeme sugara megtört, néha csillogott, máskor megzavarodott, vagy könny árasztotta el. A sózó nem tudta feledni a mézesheteket. Az összetörött asszonyhoz csak jó, férjes tudott lenni, de pajtás, játszótárs — annak lefujtak.

Maradt a dédelgetés s a meghasonlás.

A sózó el-elmaradt a telepen. Csak az anyja futott, szaladt s tett-vett a menyé helyett — az unokáért. Kiérezte a menyecske is, de nem tudott reánevelődni. Bántotta az ura el-elmaradozása.

*

A gazda elhizott a házasságban. Hajlott rá. A hajón egyéb dolga se akadt, a kormányán állt s parancsolgatott. Az ujsütetű házasságban ezt is másra bizta. Evett-ivott, elpetyhült s átaludt volna három napot is, ha éjtszakává sötétül. Megpohosodott.

A kikapós özvegy lázasabb életet várt újabb kontyolásától. Hogy nem kapott, keresett. Urát hagyogatta a kocsmában. A tanyára maga ment helyette rendezgetni. Sziveskedő, beszédes volt a hasítókhöz, sózóhoz, halászokhoz. A hasítók hizelegtek neki. Dicsérték szépségét; letagadták a korát; a sózó feleségét lecsepülték:

— Jaj, milyen kár ezért a szép emberért; hogy összeesett az az asszony; ilyen korán gyerek! Mikor még maguk is gyerekek . . .

A gazda jóságát dicsérték, hanem a lanyhulását, megváltozását leszólták. Olyasfélét felelt rá az özvegyből újra pártázott, hogy nem úgy gondolta. Hamarosan kikaparták a sült gesztenyét hasítóasszonyai, kár olyan szép asszonyért; kár — kár — kár; ugy a, bizony!

A sózó esténként, mikor kiállt a munkából — csinra szokottan kimosdott, kitisztálkodott. Szemet szurt az özvegynek s kendőlőzködött hozzá.

*

A sózó anyja meghalt. Magára maradt a kis menyecske. Annyi gond, dolog szakadt egyszerre nyakába. A második gyereket várta. Ebédvívés, ebédfőzés, házi takarítás, a káposztás, páskum . . . Lesoványodott, lerongyolódott s bizony szutykosan járt. Az urára se takarít, hacsak az nem követeli. Az ura megunta. Türelmetlenül beszélt vele. Bizony gorombáskodott is. Hol a későn hozott ebédért, hol ruháért — sokszor a pénzért.

Ágról szakadva formálódott az asszony. Elveszítette arca gömbölyűségét. Fogai kihullottak, meg elodvasodtak. Haj, a kényesen-fényesen járó korcsmárosnének könnyűség lehetett ilyen vetélytárssal versenyezni.

A kis asszonyka, hogy a sok gond, fáradság között bizalmasan szólhasson valakihez — elhitta az öccsét. Egyszer, nagy rimánkodásra látogatóban volt otthon az urával — akkor. A kamasz is foglalkozást kapott a telepen bővebb halász-szerencse esetén. Medvevörös legényforma gyerek volt. Ha bajusza van, huszonöt évesnek nézik. Alapjában jóindulatu, csendes, fontolgtató természetű volt. De ha neki uszították a hasító lányok, egész véka nyers halat pitykőként vitt helyettük. Csak ritkán tudták rászedni ilyesmire.

— Hát vidd, ha vihetnéked van . . . Hm, majd még eszek is helyetted . . .

A lányok kifigurázták, tréfát üztek belőle. Hanem félték tőle. Ha elkaphatta kézcuklójukat, otrombán szorított rajt, hogy elzsibbadt bele s ropogott a csontjuk. Ilyenkor is megtitulálták:

— Te medve, te ló; s egyéb válogatott paraszti kifejezésekkel.

Ha férfi látta, akkor pokrócoskodott. A nyers bivalyságával akart imponálni. Az ellenkedő vezereset úgy teremtette egy korhadt dereglyéhez, hogy egy hétig tapogatta a helyét. A szózó tartott tőle. Jelenlétében nem mert gorombáskodni feleségével. Pedig soha nem elegyedett a beszédükbe. A keresményét utolsó krajcárig néjének adta. Estennen, fárasztó munka után is segített neki. Meg akarta szolgálni a dupla porciót. Azontul nem kellett neki se szeszes ital, se dohány.

A néje soványodása bántotta. Azt vélte, hogy titkolózik előtte. De faggatással se tudott kivenni mást, hogy fáradt, sok a dolga, hogy igen hamar megöregedett. A csendes gyerek mindezt látta. De többet is gondolt. Szimatolt.

A hasítók — sógora távollétében célozgatnak. De abból csak annyit érthetett ki, hogy ráunt néjére a sógora, mert annyira elvirágozott, lehervadt — a természetért. Tünődött rajt. Lelkében felötlött, hogy a gazdánéval is szóba ejtik sógorát. Csak úgy célozgatóan, kertelőn. Dicsérték is a korcsmárosné szépségét, meg csiptek is rajt. Azt gondolták, tuljárnak a gyerek eszén. Nem sokat hittek a sütnivalójáról.

Már a harmadik gyereket várták sógoránál. Még rohamosabban sorvadott a néje. Az állkapcsa, álla kihagyosodott. Az odvas fogát el se bírta takarni. Nagyon, ijesztően csunya volt. Bágyadt szemébe gyujtott a láz lángot. Termékeny, vérszegény testét foltos, piszkos ruha fődte.

A kamasz egyszer könnyezve találta. Törülte s füstnek tulajdonította. De öccse átlátott a szítán . . .

Másnap is elmaradt a sógora. Estefelé küldte haza. A gazdáné már a telepen volt. Gyanuja támadt a megokolásra:

— Te, sógor, csak eregy haza; segíts a néjének . . . A gazda helyett én szállok hajóra . . .

Kétkedően engedelmeskedett sógorának. Kivált hogy az nem bírta ki meghazudtoló szemeresztését. Az uton még gazdával is találkozott.

— Na, végeztetek? Reggel korán gyere . . .

Tudta, ha a gazda egyszer a telepre megy, kiszáll a vizre is. Akkor pedig semmi szükség a sógorára. Potyára nem jussosítják osztalékban a halászok, a kik egyébként irigyelték is jobbízeteses sorsáért.

Linsingen vezérezredes az északi harctéren szemlét tart egy honvéd taracküteg fölött.

Azért ballagott. Az akácos vadgesztenyés és nyárfa-füzfabokros liget mellé huzódva, visszanezett. A hasítók eljöttek. Az evezők, vasmacska-lánc csörgése, dörömbölése is elhalt. Sőt a nádas mögé kanyarodottan szelték a halászhajók a vizet.

A gazdáné — megindult a falu felé — de ahogy elkanyarodtak a hajók, hirtelen visszafordult.

A kamasz leste.

Ment utána vissza. Lopózva, rejtőzött, hogy alkonyatra érjen. A napsugarak csillantak s belefultak egy komor, viharosan támadt felhőbe . . . Zivatar készült. A víz zöldült . . . Csönd, végtelen csönd huzódott meg a felhők mögött. A legyek erőszakosan estek neki a kamasznak, a ki a kunyhó mögé kuszott vissza. Lehasalt a bokrok árnyékában rothadó nádra. Feje fölött, a négy-öt sor téglára épített nádtető épület lapult. A nádak pattogtak a hőváltozástól. Száraz, forró napok jártak. A moha elhalt a tetőn. Az edzett kőrózsák husos, kerek leveleiket lecsüggesztették. Szép, karcsu fejük alázatosan lehajlott. Csak a bokrok alján nőtt páfrányok zöldültek, vidultak. A nedves talaj, az árnyék éltették bőven. Kiteregették szárnyas leveleiket s néhány náddal, üstökösre nőtt csutával képviselték a surlókat. A kamasz az ereszből kivágott szellőző alatt hasalt. Önmegtartóztatón magán uralkodott. Pedig ugyancsak forralhatta, amit hallott.

Mélyre alkonyodott. A rohadttal sarokban se hegyet, se vizet nem lehetett megkülönböztetni. Egybeárnyalódott egészen. Csak kis lélekzete se érzett . . .

— Mér nem ereszti szélnek azt a kamaszt?

— Az asszony kívánsága, hát . . .

— Nem szenvedhetem . . .

— Különös . . .

— Olyan melák fajta... Nem hejába egytejet szíttak... E is olyan hamar megvénül. Mint a marhák dolgoznak... Aztán csak a sok gyereket cipelik a világra.

A sógor nem szólt.

— Micsoda teremtés is az... Ha a falhoz vág-nák, ottragadna...

Megrázkódott a legényes erőt érző fiu. Egy dorongot fogott, hogy bemegy s agyonveri sógorát a kedvesével együtt... De megbotlott szeme egy inazókötélen. Pokoli kinzó terve öltött. Bekötözi a kilincset s rájuk gyújtja a nádfödelet...

A szél szuszogott. A nyárfabokor levelei csattogtak. Talán a terven. De inkább kötelességből...

Kis tenyéryni üveg volt a tanyaajtóba eresztve. Azon is kendő. Az ajtón lakat. Megörült a kamasz. Rácsattintotta a kalantyut. Bele a lakatot. Aztán a parazsas pócokra ment. Az agyagtűzhelyből kikapart néhány zsarátnokot. Kérges tenyerén az eresz alá dugta... A zivatar ménei szuszogva, prűszkölve fujtak rá a füstölő kunyhóra. Bent káromkodott, sikított a két ségbeesett. Megdördült morgón, messi távolban az ég. Mire zápor hull, porrá ég az egész tanya... Re-segett a nádfedél. Egész halom zsarátnok vöröslött a zöldes, piszkos füst alatt.

Lihegve, karján gyerekét tartva, másik kezében ételes kosárral rohant a kamasz nénje. Kettős terhével alig birt. Verte a verejték és zilálva rogyott az égő kunyhó elé.

A kamasz örült neki. Csfondárosan kiáltott be:

— Hé, sógor, itt a megcsalt feleséged! A gyereked megemlegeti a zsirodnál való melegegetést...

Az asszony észbe kapott. A szörnyűség, hogy gyerekei árván maradnak, erőt öntött összetört, gyötört anya testébe. Ösztönösen nyomta gyerekét öccse ölébe. Parancsolón rippant rá:

— Fogd, te semmirekellő! Az apjukat ölnéd meg?

A vézna teremtés fölkapta az ajtó előtt feledett durungot. Neki lökte a fenyőfatákolmánynak. Süketen reccsent, mikor a legény odaugrott s egy fordítással kicsukta a lakatot. Belökte nénje az ajtót s betántorgott s a füstben alétan fekvő urát kicipelte... Az ételes kosarát kiborította s a nagycsöppös záporban beszaladt a Balatonba, megmerítette a kiürített leveses bögrét.

Mosdatta, ápolta az urát, a gyerekei apját s költögette szakadó záporban, pörnyelávás lángtengerben:

— István, nédd, itt a fiad. Kelj föl! Kelj föl! A te kis gyerekeidnek, szegény feleségednek szükségük van még a te keresetedre... A te védelmedre...

RADO VADÁSZFEGYVER
garantált jó löképesseggel
páros ejektoros garniturák
az összes létező gyártmányok különlegességei
prizmás vadász- és tábori távcsövek.
Fényképező gépek teljes felszereléssel.
Radó A. és Tsa Budapest, Egyetem-tér 5.
fegyverüzletében Telefon 105-82.

Brachfeld F.

Ő esász. és apost. kir. felsége kamarai szállítója.

Tavaszi uri ingek és ujdonságok.

Uri ruházat mérték szerinti.

Tavaszi és esőköpenyek!

Budapest, V., Dorottya-utca 1. Szabella-tér sarkán.

Különlegessége. Tábort selyemingek.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratot nem ad vissza a szerkesztőség. —

Tisztelettel kérjük olvasóinkat, hogy a félév végével lejárt előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás álljon be. — Sz. Z. Levélben válaszoltunk. — Géza. Ön szellemes csevegésnek nevezi kéziratát. Szellemesen csevegni gyakran nagy ügyesség, de szellemesen hallgatni — mindig művészet. — Cousin. Szebben van elgondolva, mint megírva. Nem közölhető. — P. A. Örülünk, hogy tetszett. Bár csak sok ilyen ismertető cikk megírására lehetne alkalmunk. — Z. K. A tiszteletpéldányt megindítottuk. — Gitta. Cikke nagyon keserű. Miért izgatni a kedélyeket ebben a cukortalan háborús világban? — Falusi kisleány. Az emlékkönyv ma már nem divat. Fénykora a mult század első negyedére esik, a Biedermeyer-világ kezdetére, a mikor a konyhában és palotában egyformán kultiválták a betegesen gyöngéd érzelmeket. Ma egy kicsit világháboru van, nem igen érünk rá ilyesmire.

Felelős szerkesztő: DOBAY ISTVÁN

Főmunkatárs: NÁDASDI BAÁN ACHILLES.

Laptulajdonos: DOBAY ISTVÁN és SZÉNÁSV SÁNDOR DR.

JEDE WOCH
EIN HEFT
PREIS 250
PFG.

Sankt Georg
Sportzeitung

30 HEFT
XIV. JAHRG. 1913
23. OKTOBER

Offizielles Organ des Kartells für Reit- und Fahr-Sport

Conrad Felsing
L. & Co. Berlin W.

Bergmann-Metallurgique
Tourren- und
Lastwagen
Berlin-Halensee, Joachim-Friedrichstr. 37-38.
Jeder Art. 1.00

Wer sich für
Reit- und
Fahrsport
und
Pferdezucht
interessiert,

lese die illustrierte Sportwochenschrift

„Sankt Georg“

Bezugspreis für 1/4 Jahr M. 6.—

:: Probehefte kostenlos. ::

Verlag Sankt Georg G. m. Berlin W. 35.
b. H.

Az olasz harctérről: Gyakorlatozó katonaság a tiroli fronton.
Sziertes Ferenc felv.

Az északi harctérről: Imádkozó rutén asszonyok.
Kollarits huszárfőhadnagy felv.

A meghódított Szerbiából: Szerb cipőtisztítók Vranjeban.
Sziertes Ferenc felv.

Az északi harctérről: Az égő Kukli.
Wopperschall főhadnagy felv.

Az északi harctérről: Az oroszok által tönkrelőtt oknai kastély.
Kollarits huszárfőhadnagy felv.

A meghódított Montenegróból: Napszámosnők.
dr. Bornemissza József főorvos felv.

DUNAPALOTA (ezelőtt Ritz) az előkelő társaság szállója.

HUNGÁRIA NAGYSZÁLLODA

Elsőrangu ház Budapestben.

MINDEN MODERN KÉNYELEM:

felvonók, városi- és interurban-telefon, meleg- és hidegvizvezeték.

ÉTTERME AZ URIVILÁG TALÁLKOZÓJA.